HEMMELIG

M Ø T E

i den utvidede utenriks- og konstitusjonskomite

torsdag den 12. desember kl. 15.

Møtet ble ledet av komiteens leder, Gunnar Skaug.

Til stede var: Gunnar Berge, Paul Chaffey, Kåre Gjønnes, Kirsti Kolle Grøndahl, Roger Gudmundseth, Fridtjof Frank Gundersen, Carl I. Hagen, Anne Enger Lahnstein, Jan Petersen, Gunnar Skaug, Jan P. Syse, Helen Bøsterud, Johan J. Jakobsen, Kjellbjørg Lunde, Jens Marcussen, Siri Frost Sterri, Tom Thoresen, Sigurd Verdal, Annelise Høegh (for Kaci Kullmann Five), Ingvald Godal (for Anders Talleraas), Anders C. Sjaastad (for Jo Benkow), Tora Aasland Houg (for Erik Solheim) og Borghild Røyseland (for Kjell Magne Bondevik).

Av Regjeringens medlemmer var til stede: Utenriksminister Thorvald Stoltenberg, handelsminister Bjørn Tore Godal og olje- og energiminister Finn Kristensen.

Følgende embetsmenn ble gitt adgang til møtet: Fra statsministerens kontor: Spesialrådgiver Morten Wetland. Fra Utenriksdepartementet: Spesialrådgiver Arne Walther og avdelingsdirektør Johan Løvald. Fra Olje- og energidepartementet: Avdelingsdirektør Gunnar Gjerde.

Videre var til stede komiteens fungerende sekretær, Bjørn Holter Eriksen.

Dagsorden

1. Det europeiske energicharter

2. Eventuelt

Sak nr. 1

Det europeiske energicharter

KOMITEENS LEDER: Olje- og energiminister Finn Kristensen vil orientere.

(SL) STATSRÅD FINN KRISTENSEN: Etter planen skal det den 16. og 17. undertegnes et europeisk energicharter i Haag. Det har vært jobbet med det spørsmålet i et par års tid. Foranledningen er et initiativ fra den nederlandske statsminister Lubbers, som på bakgrunn av utviklingen i Øst-Europa tok opp spørsmålet om en vesteuropeisk innsats først og fremst på energiområdet.

Det startet med at EF-landene tok mål av seg til å "fronte" det arbeidet. Etter hvert ble det ganske klart at EFTA-landene var veldig interessert i å være med. Det endte opp med at OECD-landene ble stammen i arbeidet. Det er altså flere østeuropeiske land som er med - det med de østeuropeiske land er ikke helt enkelt å få tak i for tiden, så det vil utenriksministeren si noe om etterpå.

Det har vært jobbet i flere undergrupper hvor Norge har deltatt aktivt. Bakgrunnen for at vi har deltatt aktivt, ligger i at vi i likhet med noen andre land, særlig Sovjetunionen, er en relativt stor leverandør av energi til Vest-Europa.

Intensjonen bak arbeidet med å komme fram til et slikt charter som nå framstår som en politisk viljeserklæring, og som må følges opp med underliggende avtaler og protokoller som konkretiserer det hele noe mer, er at Sovjetunionen har stor betydning som energileverandør til Vest-Europa både på olje- og gassiden, dessuten at utviklingen i Øst-Europa og særlig Sovjetunionen har medført at de er i skrikende mangel av ikke bare kapital og organisasjon, men også teknologiske hjelpemidler for både å vinne ut disse energiressursene og ikke minst å transportere dem. Det finnes dem som påstår at det lekker ut like mye gass fra transportsystemet for gass fra ulike deler av Sovjetunionen og ned til Vest-Europa som halvparten av Vest-Europas forbruk av gass - det kan være et lite apropos til vår egen CO_2-debatt, da blir det litt andre dimensjoner på den. Det er ikke tvil om at det er mye å gjøre dersom det var vilje på begge sider, for ikke å si alle sider. Arbeidet med dette charteret opp til nå viser at det er vilje til å finne fram til kjøreregler som myndighetene som et minimum kan praktisere, og som det ganske åpenbart er viktig for selskapene å ha noenlunde klarhet i som grunnlag for sine engasjementer. Dette er først og fremst engasjement ved ordinær forretningsmessig virksomhet der de tradisjonelle tilbud- og etterspørselsmekanismene på markedene skal fungere. Men det å få lagt opp kjørereglene har vært veldig viktig. Og framfor alt det å få den politiske viljeserklæringen bak om å gå videre på basis av et slikt charter, har vært viktig.

Hvis en så spør: Hvilken betydning får det for Norge? Ingen direkte innflytelse i og for seg på

(SL) det vi gjør i Norge. Det er forutsatt at hvert enkelt land som sitter på disse ressursene, fortsatt skal ha den nasjonale forvaltning av dem, naturligvis. Det bygger på et ikke-diskrimineringsprinsipp, den ikke-diskrimineringsskolen som sier at man skal behandle alle utenlandske virksomheter likt, og at en - hvis en skulle ønske det - har anledning til å preferere egne nasjonale virksomheter.

Vi for vårt vedkommende har et energibilde, som vi vet, hvor utenlandske selskaper i høy grad er med på sokkelen, det er snart 20 av dem. Og de har disposisjonsrett over egne ressurser. Det er ikke vi som først og fremst står der - det er ikke det mest aktuelle stedet - for å gjøre en banebrytende innsats. Det er særlig Øst-Europa og først og fremst Sovjetunionen.

Det arbeidet som har pågått, de perspektivene vi ser ligger i det, den betydningen det har at Øst- og Vest-Europa, landene i det nye Europa, jobber sammen på denne måten, har gjort at vi fra Regjeringens side er innstilt på å skrive under dette charteret til uka, et charter som ikke er juridisk bindende, men som likevel vil være sterkt forpliktende når det gjelder å gå videre med de underliggende protokoller. Og så får vi vurdere i tur og orden i hvilken grad vi kan og bør gå med på dem etter hvert som de foreligger.

Jeg stopper der, og så vil utenriksministeren redegjøre.

UTENRIKSMINISTER THORVALD STOLTENBERG: Først vil jeg gjerne si at det vi her kommer med, ikke er noe hemmelig. Jeg bad om et møte fordi jeg syntes det var riktig at dere fikk en orientering om det som forelå, før tirsdagens undertegning. Men både charteret og våre vurderinger er helt åpent. Og det er også i samsvar med det vi svarer hvis media spør.

Det er 35 land som undertegner. Det gjenstod to problemer som pr. denne time ser ut til å være løst. Jeg sier det på denne måten, for jeg tror ikke alt er løst før vi har undertegnet på tirsdag ettermiddag. Det ene gjelder amerikanerne som ønsket en sterkere tekst når det gjaldt spørsmålet om ikke-diskriminering. Men det ble avvist av samtlige andre land med den begrunnelse at det var for sent å komme med det - de kom med det for bare et par dager siden. Det ser ut til - iallfall etter det amerikanerne i delegasjonen, de som forhandler, har gitt uttrykk for, at de vil godta at formannen for forhandlingene i det avsluttende møte viser til at det har vært forskjellige synspunkter, at amerikanerne har hatt et ønske om sterkere tekst, men at man var enige om at den fremforhandlede teksten nå måtte stå.

(SL) Det andre problemet er at mens man har forhandlet, har det fortløpende kommet nye parter til. Man begynte med Sovjetunionen, og så begynte det å øke på. Så spørsmålet var: Hvem skal undertegne for Sovjetunionen, eller det tidligere Sovjetunionen? Man kom til en løsning for noen dager siden, hvor visestatsminister Gavrilov i Russland også skulle undertegne på vegne av Republikkenes råd. Det står man ved, men republikkene ønsker også å undertegne. Derfor kommer det til å skje to ting med teksten. Det kommer til å stå i teksten at å undertegne charteret sammen med republikkene ikke betyr at man automatisk anerkjenner republikkene. Og teksten forandres fra "følgende parter" til i stedet å stå "følgende signatorer".

JAN PETERSEN: Forstår jeg det riktig, informeres vi nå om at det blir et slikt charter. Dette er en tanke som vi fra vår side har gitt vår støtte til, så det er greit nok.

Når det gjelder innholdet i charteret, er det ikke spesielle spørsmål Regjeringen har å forelegge oss, og jeg registrerer også det.

Når det gjelder selve undertegningsspørsmålet, slik utenriksministeren redegjorde for det, synes jeg det hørtes ut til å være en fornuftig og grei løsning.

TORA AASLAND HOUG: Når det gjelder selve dokumentet, ble det sagt at dette ikke var noe hemmelig. Er det et tilgjengelig dokument, og i tilfelle på hvilken måte kan Stortinget få kjennskap til det? Til tross for at man ikke sier noe om innholdet, er det mulig likevel å si noe om hva dette betyr? Lubbers-planen har å gjøre med et fritt marked for energi, og denne energien skal kunne kjøpes og selges uten noen som helst former for barrierer. Så vidt jeg har skjønt, har EF-landene utsatt det på sin dagsorden, for det var ikke mulig å få det til - jeg vet ikke om jeg er riktig informert. Men kan en si litt mer om dette? Jeg kan ikke skjønne annet enn at det må bety noe for Norge.

(GSR)

CARL I. HAGEN: Jeg vil bare si at vi også tar til etterretning at Regjeringen informerer oss om noe og ikke ber oss om kommentarer, og det er greit nok.

Men jeg ville også sette pris på å vite hva det dreier seg om. Hva står i dette charteret - jeg fikk ikke helt tak i det? Og hva ligger i dette med ikke-diskriminering overfor utlendinger? Jeg vil vite litt mer om det.

Hvis dette er noe som ikke er hemmelig, så kunne vi fått det et par timer før dette møtet, slik at vi visste hva det dreide seg om.

UTENRIKSMINISTER THORVALD STOLTENBERG: Teksten kan alle stortingsrepresentanter får skriftlig.

JOHAN J. JAKOBSEN: Så vidt jeg skjønner, skal dette charteret underskrives 16. og 17. desember. For å få klarlagt hensikten med dette møtet, vil jeg spørre om Regjeringen legger dette fram for "den utvidede" for å få en slags aksept for, eller godkjenning av at Norge skriver under dette charter. Det er det som er vanlig når en skal undertegne en internasjonal protokoll eller traktat. Forutsetningen må her være at det er klinkende klart hva dette charteret innebærer, og selv om det har vært en viss offentlighet omkring det, så er jeg litt overrasket over at når vi blir orientert fra Regjeringens side, så er det veldig spredt, og vi får vite lite om hva det reelle innhold i charteret er, og framfor alt - som det nå er reist spørsmål om - hvilke konsekvenser det får for norsk energipolitikk. Men det er jo anledning til å stille spørsmål, så jeg håper at vi kan få svar på dette.

Jeg vil også vise til det Carl I. Hagen sa om dette med prinsippet om ikke-diskriminering. Det vil være av stor interesse å høre hva dette får å si for norsk energipolitikk. Betyr det at det er status quo i forhold til den situasjonen og det systemet vi har hatt fram til i dag, eller vil det innebære noen endringer?

Nordisk Råd hadde et seminar i Holmenkollen, faktisk så sent som i midten av oktober, hvor innholdet delvis er referert i en rapport - jeg går ut fra at det er en korrekt framstilling som er gitt i dette dokumentet som vi har fått på biblioteket, og der står det - riktignok på svensk:

> "Ökat gemensamt utnyttjande av energi-resurserna. Alla hinder før utnyttjande av energiresurser i Europa skall avskaffas."

(GSR) Og dette er knyttet til eiendomsrett, beskatning og energiforetakenes virksomhet. Det er vanskelig å tenke seg at en så kategorisk uttalelse om at alle hinder for utnyttelse av energiressurser i Europa skal avskaffes, ikke vil berøre norsk energipolitikk på en slik måte at det vil være interessant for den utvidede utenrikskomite å bli informert om hva dette innebærer.

Jeg er særlig opptatt av hvordan Regjeringen vil tolke de signaler som kommer fra dette møtet. Når jeg sier det på den måten, er det fordi vi ved et par anledninger tidligere har opplevd at det at en ikke har sagt noe eller ikke har kommet med motforestillinger, senere nærmest er blitt påberopt som full tilslutning til det som er presentert. Nettopp derfor vil jeg gjerne gjennom disse spørsmål iallfall få markert at vi har visse reservasjoner, før vi eventuelt får fullgodt svar på de spørsmålene som er reist.

KÅRE GJØNNES: Det jeg vil si, går egentlig i samme retning som det Jakobsen var inne på.

Jeg har ikke sett noe utkast til dette charteret. Jeg må si at jeg er litt overrasket i forhold til det som Jakobsen nå refererer til. Det er klart at dette er veldig omfattende, og at det på en eller annen måte også må gripe inn i norsk politikk og disposisjonsmuligheter, slik som vi kjenner det pr. i dag, hvis det som det ble referert til, skal utledes fullt ut.

Nå oppfattet jeg redegjørelsen dit hen at det fremdeles vil kunne gis preferanser til egen nasjonal virksomhet, men det har også noe med utnyttelsen og tempoet å gjøre. Og vil dette på noen måte gripe inn i det? Jeg føler at å sitte her og gi klarsignal for norsk undertegnelse før så vesentlige spørsmål eventuelt er besvart, er for meg nesten umulig. Jeg må først vite hva dette dokumentet inneholder, hvis jeg skal gi et meningsfullt svar tilbake, og jeg føler ikke at redegjørelsen så langt har gitt meg svar på spørsmålene.

Hvis det ligger såpass store endringer i løypa som det som kan utledes av det Jakobsen nå refererte til, så burde i hvert fall statsråden og Regjeringen orientere denne komiteen om det før en ber om å få et svar. Jeg stiller meg foreløpig litt spørrende i forhold til presentasjonen og det svaret dere ønsker å få fra denne komiteen.

(GSR)

JAN P. SYSE: Et europeisk energicharter burde være særdeles interessant for Norge, og helt fra Lubbers-planen kom, har dette vært et av de områder hvor mange har trodd at her burde Norge spille en aktiv rolle og delta aktivt. Jeg sier dette fordi jeg hadde følelsen av at det var noe passivt over den fremstillingen som ble gitt. Jeg tenker ikke først og fremst på at man ikke fikk noen redegjørelse om innholdet i charteret, men det virket som om man fra norsk side har en relativt passiv holdning til dette.

Jeg vil stadig tro at dette må være et viktig instrument også for norsk energipolitikk, og slutter meg til dem som har ønsket å få høre nærmere om innholdet og fremfor alt om hvilken strategi man fra norsk side har i tiden fremover for også å utnytte dette energicharteret til norske interesser.

STATSRÅD FINN KRISTENSEN: La meg med en gang si at jeg skal sørge for at vi i løpet av dagen får gjort ferdig en skriftlig redegjørelse når det gjelder innholdet. Det kommer ikke til å være vesensforskjellig fra det jeg nevnte innledningsvis - bare så det er sagt.

Det jeg gjorde forsøk på å få fram innledningsvis, var at charteret, slik det nå foreligger, i hovedsak vil være en viljeserklæring om å gå videre i et arbeid som går ut på å meisle noen flere konkrete kjøreregler for et mer markedsorientert næringsliv også i de østeuropeiske stater, først og fremst Sovjetunionen, og først og fremst på energisektoren. De protokollene som en pr. i dag ser for seg å jobbe videre med, er en basisavtale som omhandler overordnede bestemmelser som vil gjelde på tvers av sektorene, samt fastlegge bestemmelser om hvordan avtalene skal implementeres og følges opp i framtiden, og så en hydrokarbonprotokoll som nedfeller særskilte bestemmelser innen olje- og gassektoren. Videre en protokoll om energieffektivisering og miljø og en protokoll om atomsikkerhet.

Det er dette en ser for seg at en må jobbe videre med innenfor den prinsipielle viljeserklæringsparaplyen som dette charteret vil være. Dette vil ikke, så langt som det har vært arbeidet med når det gjelder de mer prinsipielle holdningene, avstedkomme noen endringer verken i lover eller regler eller i praksis i norsk energipolitikk, slik den i dag blir ført. Det er helt riktig at det vil være en markedsfilosofi som kommer til å ligge i bunnen for dette charterarbeidet, og dette er de østeuropeiske statene med på.

(LMM) Det er åpenbart noe av det de vil selv, og de har et behov for en langt sterkere kobling først og fremst til Vest-Europa, men også andre land som jeg nevnte, hele OECD-familien. Og dette er interessant for oss, ikke bare fordi vi også produserer energi og av den grunn er interessert. Også for deler av norsk næringsliv vil det være interessant, ikke bare for norske oljeselskaper, men også for annen virksomhet som har gjort erfaringer bl.a. fordi de har vært med i denne virksomheten en tid. Vi kommer ikke til å representere tyngden, det føler jeg meg trygg på. Men ikke desto mindre er det store markedsmuligheter her, og da er det spørsmål om å finne kjøreregleне.

For å ta et avsnitt direkte, så sier jeg ikke noe utenom:

> "Det overordnede mål for energisamarbeidet er å bidra til bedre fungerende energimarked i Europa. Dette kan øke den politiske og økonomiske stabilitet i dette området ved at det etableres større gjensidig avhengighet og økt interessefellesskap mellom landene. Det legges vekt på å øke sikkerheten i energileveransene i hele Europa. Videre inngår som en målsetting å videreutvikle energihandelen, herunder en mer rasjonell energibruk, utbedre forsyningssystemet og forbedre utnyttelsen av energiressursene samt styrke økonomien og bedre miljøet i de enkelte land."

Det er den type viljeserklæringer som et slikt charter i hovedsak spinner rundt.

Jeg sa at det bygger på et ikke-diskriminerende prinsipp - den skolen i ikke-diskriminering som sier at det enkelte land ikke diskriminerer mellom deltagere fra ulike andre land. Men om det skulle være slik at en skulle ha et ønske om eller et behov for å preferere egne i forhold til utenlandske, er ikke det forbudt i forhold til den type ikke-diskrimineringsprinsipper som er nedfelt her, selv om de fleste vel ikke oppfatter det som et selvstendig mål til enhver tid. Det fins en annen skole også, nemlig ikke å diskriminere noen, uansett nasjonalitet. Men her er landene blitt enige om å følge den skolen jeg nå nevnte. Utenriksministeren pekte på at USA kanskje ville ha strammet inn til ikke å ha den begrensningen jeg nevnte, men som de fleste land er enige om at det skal være.

Jeg må innrømme at det som Johan J. Jakobsen nevnte, har ikke jeg lest på den måten. Iallfall bygger det charter som nå ligger til undertegning, på andre retningslinjer enn det som det ble referert til, hvis jeg hørte rett.

Hva som så kommer i tur og orden i de enkelte protokollene som jeg nevnte, får vi se på under marsjen. Det er det ingen som vet i dag, og det får vi ta standpunkt til - om og når. Men det er et langt stykke fram her, selv om det har gått forholdsvis kjapt til internasjonale forhandlinger å være, siden Lubbers tok dette initiativet.

CARL I. HAGEN: To oppfølgingsspørsmål.

Betyr dette muligens en endring av vår konsesjonspolitikk når det gjelder oljesektoren, hvor vi ikke har objektive kriterier når det gjelder tildeling av konsesjoner til de forskjellige utenlandske selskapene som vi ikke skal diskriminere noe i forhold til hverandre, men å gi preferanse til de norske selskapene er akseptert. Men om man skal velge Shell, BP eller Esso eller hva det måtte være, har vi ingen objektive kriterier for. Der har vi "snill gutt"-systemet, ser etter i boka hvem som har gitt penger til norsk industri eller forskning eller hva det er, - altså "like trynet"-systemet.

Hvis vi skal ha et ikke-diskriminerende system, må det gå på et objektivt kriterium. Betyr det i realiteten at vi sannsynligvis må se på konsesjonspolitikken?

Det andre spørsmålet: I hvilken grad kommer også el-markedet inn her? Er det der noe som tenderer mot at man går mot et fritt elektrisitetsmarked, og ikke som i dag, hvor man ikke selger til utlandet enda det er et mer betalingsvillig marked der enn her hjemme. Hva har vi å hente på det markedet når det gjelder elektrisk kraft?

TORA AASLAND HOUG: Jeg kan ikke forstå at dette har noe å gjøre med det som Jakobsen refererer til. Lubbers var jo selv på konferansen som det er referert til, og der redegjode han for sin plan, og det er den som er målet. Selv om dette er et første skritt, en viljeserklæring så vidt jeg forstår, er det planen som er målet. Det må jo være en eller annen sammenheng mellom det som han redegjorde for for ganske få uker siden, og det som er målet for dette energicharteret. - Det er det ene, mer en merknad.

Det andre er et spørsmål, og det gjelder i den grad vi prøver å følge opp de nasjonale målsettinger for f.eks. CO2-utslipp. Blir det enklere eller vanskeligere ved å gå inn i et sånt charter som dette, hvor man er med på en utveksling av energi?

JOHAN J. JAKOBSEN: Først har jeg lyst til å si at når det gjelder en del av de intensjoner som olje- og energiministeren nevnte, tror jeg veldig mange av dem vil ha allmenn støtte, ikke minst dette med å normalisere de kommersielle forhold til Øst-Europa som et ledd i en økt samhandel, en lettere handel.

Jeg har også lyst til å si, når energiministerer sier at vi skal få et mer omfattende dokument i løpet av dagen, går jeg ut fra at det ikke betyr at vi på en måte blir avkrevd noen konklusjon i dette møtet. Nå sa riktignok statsråd Kristensen at det dokument vi vil få i løpet av dagen, ikke vil være vesensforskjellig i forhold til den redegjørelsen som ble gitt her. Jeg holdt på å si at den bør være vesensforskjellig fra den første redegjørelsen. - Jeg håper ikke det jeg sier blir ille oppfattet.

Jeg ble også noe forvirret iforhold til selve innholdet, særlig på bakgrunn av at det ganske nylig har vært en konferanse, og at det foreligger et fersk dokument fra denne konferansen. Konferansen var den 14. og 15. oktober, og dokumentet er trykt senere. Og som Aasland Houg var inne på, var Lubbers blant aktørene på konferansen. Også medlemmer av den utvidede utenrikskomite deltok i konferansen, så vidt jeg skjønner av referatet. Her er gjengitt et avsnitt fra oppsummeringen av innholdet. Nå sier energiministeren at det som skal underskrives til uka, er noe annet enn det som det er referert til. Og da blir forvirringen ikke mindre.

Jeg vil strekke dette et hakk videre ved å vise til ytterligere et av leddene i den ganske omfattende framstillingen av det europeiske energicharteret. Der står det nemlig under avsnittet om liberalisering av felles handel på energiområdet: "Eksisterende handelshindre skal suksessivt tas bort."

Da vil jeg stille følgende spørsmål: Betyr denne underskrivingen at dette er anledningen da Norge i prinsippet slutter seg til et felles europeisk energimarked? Hvis undertegningen til uka er den anledningen da Norge i prinsippet aksepterer et felles europeisk energimarked, så er det en ganske viktig begivenhet - i all beskjedenhet. Jeg føler meg ennå ikke sikker på om det som skal skje til uka, virkelig er en underskriving av prinsipper i tråd med det jeg har referert fra den konferansen som ble holdt på Holmenkollen for ganske kort tid siden.

KÅRE GJØNNES: Jeg vil ikke strekke det så veldig mye lenger. Men jeg vil også gi uttrykk for at i utgangspunktet er jeg enig i en god del av de målsettingene som det ble referert til nå i siste runde fra statsråd Kristensen. Jeg tror at mange av dem går i den retningen som vi prøver å tilstrebe ut fra miljøpolitikk, f.eks. når det gjelder utslipp. Skal vi nå et stykke på vei, trengs det internasjonalt samarbeid, så det ligger ikke på det planet.

Det som gjorde at jeg hadde såpass kritiske merknader til å begynne med, var at den første orienteringen fra Regjeringens side i hvert fall etter min mening gav et annet bilde enn det som jeg etter hvert begynner å se. For meg er det fremdeles ganske uklart hva omfanget egentlig er av de forpliktelsene som vi påtar oss, hvilke mål det er vi forplikter oss på. Jeg føler derfor at det, uten å gå nærmere inn på dette, er umulig å si at dette syns vi er greit nok, bare gå og undertegne! Vi må ha et litt bedre utgangspunkt for å kunne gi det rådet tilbake til Regjeringen.

GUNNAR BERGE: Først litt om formalitetene; de kommer vi alltid opp i i møter av denne karakter.

Jeg har for sikkerhets skyld repetert for meg selv hva som står i Stortingets reglement, § 13, om den utvidede:

> "Den utvidede utenriks- og konstitusjonskomite har til oppgave å drøfte med regjeringen viktige utenrikspolitiske, handelspolitiske og sikkerhetspolitiske spørsmål. Sådan drøftelse bør finne sted før viktige beslutninger fattes."

Det blir selvfølgelig alltid en vurderingssak hva som er "viktige beslutninger", men jeg kan ikke se at denne saken på noen måte er spesiell. Det må være en stor fordel å spørre den utvidede en gang for mye enn en gang for lite. Jeg kan ikke se at det at et spørsmål av denne karakter er brakt inn for denne komite, i seg selv er et problem. Iallfall er det ikke et problem for meg - og jeg tror heller ikke for vår gruppe. Så langt formalitetene.

Når det så gjelder realitetene, er det min forståelse av saken at det her dreier seg om å undertegne et charter, hvor Regjeringen helt klart har kompetanse på egen hånd til å gjøre det. Jeg tror ikke noen vil kunne reise innvendinger mot Regjeringens rett til å undertegne et slikt charter. Men fordi saken selvfølgelig har interessante politiske sider, presenteres denfor denne komite, slik at komiteens medlemmer - hvis de ønsker det - kan gi uttrykk for sine synspunkter. Men vi har

ingen plikt til å gi uttrykk for noe som helst. Og jeg er helt enig med Johan J. Jakobsen i at Regjeringen kan uansett ikke påberope seg den støtten den får her, sånn har det aldri vært. Men Regjeringen har adgang til å legge fram et spørsmål, og vi har adgang til å gi råd, og så får Regjeringen legge den vekt den vil på de råd den får. Slik er formalitetene, og jeg tror ikke det er noen uklarhet omkring det. Når det gjelder realiteten ut fra den kjennskap vi har til saken, vil vi gi Regjeringen det råd å undertegne dette charteret.

Så neste spørsmål: Hvilke dokumenter kan vi ytterligere få? Det er slik at de som representerer Regjeringen på dette og lignende møter, har full adgang til - hvis de selv ønsker det - å offentliggjøre de redegjørelser som er gitt her. Men komiteens drøftinger er uansett fortrolige, med mindre noe annet er bestemt. Men det er klart at hvis redegjørelsene blir offentliggjort, har vi anledning til å kommentere selve redegjørelsene.

Men det som kanskje kunne være et spørsmål i tillegg til redegjørelsene, er: Foreligger utkastet til charteret, og kan det i så fall gjøres tilgjenelig for komiteens medlemer? Det er mitt konkrete spørsmål.

JAN PETERSEN: Bare et par bemerkninger.

Det er vel muligens på tide å avblåse denne øvelsen, for sant å si har ikke dette møtet bidratt noe særlig til å forme norsk utenrikspolitikk. Vi er omtrent der vi var, nemlig: Vi vet at et slikt charter er i emning,og tankene om et slikt charter har fått en positiv tilslutning fra vår side.

Men det er klart at det har vært et forholdsvis tynt møte når det gjelder hva innholdet i dette charteret nærmere består i. Og i så måte er det ikke lett å ta stilling til de enkeltspørsmål som kan reise seg. Så sånn sett synes jeg dette har vært et litt tynt møte.

(KML)

KJELLBJØRG LUNDE: No veit ikkje eg på bakgrunn av det som Berge her førte fram av argumentasjon, kor stort behovet er for å få belæringar i forretningsordenen og formalitetar i samband med den type møte som vi no deltek i. Berge vende seg til SVs gruppe, som tillot seg å stille konkrete spørsmål om innhaldet i dette, og vi treng iallfall ikkje den type belæringar.

Men det vi har forstått, er at dette er ei ganske stor og alvorleg politisk sak. Det visste vi på førehand, vi visste ein god del om planen, og derfor stiller vi òg spørsmål. Vi synest ikkje at den utgreiinga vi fekk som innleiing var særleg dekkande i forhold til å be om eit råd og ta opp til drøfting desse sakene, som vi no har prøvd å kome inn på gradvis ut frå det som blei sagt.

Det er slik no at det føregår ganske dramatiske omleggingar på veldig mange område, og det er faktisk nokre av oss som har kritiske merknader til ein del av det som pågår, m.a. energipolitikken. Vi vil gjerne kunne reservere oss i forhold til ein del av den politikken som blir gjennomført, stille ein del kritiske spørsmål og få skikkelege svar. Som Jakobsen har vore inne på og antyda, er vi nøydde til å vere litt føre var, og det er eit prinsipp eg har forstått at denne Regjeringa legg stor vekt på. Derfor reknar eg med at vi no kan få dette charteret så fort som mogleg, slik at vi kan delta i ein open politisk debatt på eit meir sakleg og grundig grunnlag enn det vi fekk innleiingsvis i dette møtet. Eg håpar at vi kan få det i løpet av dagen, for det kan hende at nokon kvar kjem med spørsmål til dette ved slutten av denne veka i samband med underteikninga, som eg forstår at Regjeringa har full støtte for av eit fleirtal i Stortinget.

GUNNAR BERGE: For ordens skyld og i all vennskapelighet: Det har ikke vært min hensikt å belære Kjellbjørg Lunde noe som helst, men på bakgrunn av Johan J. Jakobsens spørsmål og kommentar, syntes jeg kanskje det var på sin plass å klargjøre status for disse møtene, for vi kommer alltid tilbake til de problemene. Men hvis det har blitt oppfattet som en belæring av SV, ber jeg selvfølgelig om unnskyldning for det. Det var på ingen måte hensikten. Derfor har også dette kommet inn i protokollen.

STATSRÅD FINN KRISTENSEN: Først til Carl I. Hagen: Nei, det er ikke slik at dette charteret medfører behov for endringer i vår olje- og energipolitikk. Dessuten måjeg også for sikkerhets skyld si at vi ikke tildeler konsesjoner avhengig av hvordan menneskene i disse selskapene ser ut. Det foregår på

KML) et langt mer objektivt kriterium enn det.

Det jeg siterte fra tidligere, understreker at charteret har som siktemål å få aktivitet og virksomhet i Øst-Europa og Sovjetunionen og gradvis få det til å fungere slik det gjør i Vest-Europa, og det er noe av betingelsen for at vesteuropeiske selskaper skal gå inn og gjøre den type investeringer som Øst-Europa og Sovjetunionen er veldig interessert i at de gjør. Men så gjelder det å legge opp de trafikkregler og spilleregler, for et minimums vedkommende, som skal gjøre dette mulig, og det er det altså at charteret gir en politisk viljeserklæring til.

Jeg må si som sant er, at jeg har ikke hørt hva Lubbers har sagt oppe i Holmenkollen. Det jeg vet, er at det som står i charteret, har et slikt innhold og et slikt siktemål at det dreier seg om å få et marked til å fungere slik det stort sett gjør der hvor vi opererer i dag. Vi selger jo all gassen vår, og 85 pst. av all oljen vår, og det vi lager for øvrig av varer og tjenester her i landet og selger til andre, fungerer jo også på et marked, og det er i grunnen det det dreier seg om. Men for å få dette til på bakgrunn av den situasjon som har vært såpass lenge som den har, må det en politisk viljeserklæring til på tvers av landegrensene. Det er det som nå foreligger i dette charteret, og det synes jeg for min del er verdt å markere. Det er i grunnen det viktigste med det.

Ellers har nå alle som har hatt ordet, sagt at jeg burde holdt en annen innledning. Det tar jeg til etterretning - jeg har ikke noen vanskeligheter med det i det hele tatt. Jeg trodde at det var et poeng ikke å lese opp 4½ tettskrevne A4-flak, men jeg må innrømme at jeg bommet på det. Jeg burde ha gjort det, og jeg tar sjølkritikk på det. Kan det rette på "stoda" for noen, er det et forholdsvis enkelt offer. Men jeg prøvde å ta essensen av hva det dreide seg om.

Så til CO_2-spørsmålet, som Tora Aasland Houg pekte på: Blir det lettere, eller blir det vanskeligere? Jeg tror det blir lettere. Jeg kan ikke garantere det, men jeg tror det blir lettere. Hvis alternativet er at man verken har teknologi eller penger til å bedre på det som er, må det se lysere ut hvis vi kan få gjort fornuftige ting.

Til Gjønnes og forpliktelsene og omfanget: Omfanget er særlig forbundet med at det er såpass mange land som går sammen om å ville en utvikling i denne retningen. Forpliktelsene våre ligger i at vi har sagt ja til å være med nå i denne omgang under en paraply som bygger på prinsipper og retningslinjer vi er mer kjent med i vår økonomiske aktivitet. Det er ikke noe radikalt nytt i forhold til det, men det vil være radikalt nytt i forhold til en del land som har praktisert helt andre systemer. Omfanget er slik

(KML) at vi kan kjøre vår politikk videre. Men det åpner samtidig muligheter også for oss i Norge både for oljeselskaper og leverandørindustri til å kunne være med inn i interessante områder og forhåpentlig gjøre fornuftige ting, enten alene eller sammen med andre.

Petersen syntes det var tynt, og det har jeg svart på. Det er ikke så veldig konkret og tjukt det som foreligger heller. Det var derfor jeg nevnte at det som vil komme siden, i kjølvannet av dette politiske viljeserklæring-dokumentet, er det som kommer til å konkretisere det noe.

Ellers er jeg enig med Kjellbjørg Lunde når det gjelder å stille kritiske spørsmål og forutsette å få skikkelige svar. Jeg skal gjøre det jeg kan for å gi skikkelige svar. Vi skal prøve på en eller annen hensiktsmessig måte å få offentliggjort, tilgjengeliggjort dette charterdokumentet. Det foreligger, som vanlig er internasjonalt, på engelsk, men det er vel ikke verre enn at det er bedre enn ingenting.

UTENRIKSMINISTER THORVALD STOLTENBERG: Hvis alt går som vi håper på, vil det endelige charteret være klart i morgen, og da skal vi sende det over.

Det snakkes om tynt møte. Valget stod i grunnen mellom å ha møte eller ikke å ha møte, for mandag begynner siste runde. Jeg følte at det var riktig av oss å komme hit og si hvordan status er når det gjelder charteret, og svare på spørsmål, og vi har jo fått mange spørsmål, som vi etter beste evne har svart på. Jeg vil gjerne si til dere at når det skjer så mye så raskt som det gjør nå, føler jeg ofte at det i grunnen er pussig at jeg ikke snakker mer med den utvidede, ikke fordi vi skal ha konklusjoner og råd, men det er ganske viktige ting som skjer, og man leser altså i avisene om hva vi driver med. Jeg syns det måtte være naturlig at man av og til kom og svarte på spørsmål, som jeg nå har gjort. Det ligger iallfall ikke noen ond vilje bak at vi stilte opp her i dag.

KOMITEENS LEDER: Nei, det har ikke lederen noen følelse av heller, og det er heller ikke meningen i det fortsatte arbeidet for den utvidede utenriks- og konstitusjonskomite.

Kåre Gjønnes har bedt om ordet og deretter Jan Petersen. Jeg foreslår at vi så iallfall bør bli ferdig med sak nr. 1.

(KML)

KÅRE GJØNNES: Jeg kan skjønne at lederen er utålmodig. På den annen side har vi, når vi først er kalt sammen, et visst behov for å vite hva det er vi oppholder oss ved. Jeg føler bare behov for å gi uttrykk for at jeg ikke har vært ute etter at noen av statsrådene her skulle yte noe offer. Selv om vi stiller spørsmål for å vite hva det snakkes om, er ikke det for på en måte å stille statsråder for noen som helst skolerett. Det var i hvert fall ikke min mening med å stille spørsmål.

Det jeg også har et spørsmål til, var innledningen. Hvis jeg oppfattet statsråden rett, har det vært en gradvis utvikling av hele arbeidet med charteret, vi har etter hvert fått påkoblet EFTA, OECD-landene, og Norge har aktivt vært med i dette. Konklusjonen til slutt ble at dette er en sak som aller mest angår Øst-Europa, for å få markedene i Øst-Europa til å begynne å fungere. Egentlig er det Øst-Europa og Sovjetunionen vi nå må sørge for får ordnet sine markeder og sine leveranser. Det ble egentlig den viktigste konklusjonen til slutt, følte jeg etter det siste statsråden nå sa.

JAN PETERSEN: Bakgrunnen for min kommentar var for så vidt at vi nå har begrenset dette møtet langt på vei til en ren informasjon. Det har ikke vært konsultasjoner, slik kanskje kjernen i denne komiteens arbeid egentlig bør være. Det er jo klart at det ville vært interessant både å få innblikk og anledning til å komme med synspunkter i den grad det måtte ha vært vanskelige avveininger som Regjeringen hadde stått overfor. Men jeg skjønner det slik at dette har vært en særdeles problemfri redegjørelse, for å si det på den måten, og at Regjeringen ikke har stått overfor noen vanskelige avveininger av noen art som man hadde behov for å involvere "den utvidede" i. Det synes jeg i og for seg er greit. Men jeg tror nok altså at dette har vært mer avdeling for informasjon enn konsultasjon.

Bortsett fra det syntes jeg det var interessant det utenriksministeren sa om at man kanskje kunne ønsket en større grad av både informasjon og løpende vurderinger i en rekke andre saker, og så tett som denne høsten har vært av store og skjellsettende begivenheter, synes jeg det ligger atskillig løfte i nettopp den åpningen. Sant å si kunne jeg kanskje finne en rekke saker i tillegg til energicharteret der det ville være interessant å få adgang til å ha et bein på ballen.

(KML)

CARL I. HAGEN: Til noe av det samme som Jan Petersen: Det var ikke uventet at det ble et møte i den utvidede, men det som gjorde at jeg kanskje reagerte litt på dette møtet, var at jeg faktisk ville trodd at møtet kanskje ville dreid seg f.eks. om samveldeavtalen mellom Russland, Hvite-Russland og Ukraina, Maastricht-møtet, EF-domstolen i morgen eller GATT osv. At vi skulle ha energicharteret, som behandles stort sett av industrikomiteen her i huset, i den utvidede utenriks- og konstitusjonskomite, uten at fagfolkene i våre partier var representert, var litt snålt. Vi fikk en redegjørelse som jeg hadde store problemer med å forstå hva dreide seg om - det har jeg faktisk fortsatt - men statsråden sa at det gjaldt å lage kjøreregler og gjøre det mulig med vestlige investeringer. Jeg synes det er viktig å få frem at Regjeringen ved åpningen av møtet bør være litt konkret. Ønsker Regjeringen reaksjoner fra den utvidede? Det synes jeg den bør si fra om. Man kunne ha sagt: Vi har til hensikt å undertegne dette charteret 16. og 17. desember med mindre reaksjonene i dette møtet tilsier at vi skal tenke oss nøye om. Jeg synes at man ved åpningen av et møte skal si om det man kommer med, bare er passiv informasjon, eller om man ønsker konkrete tilbakemeldinger med hensyn til det man har tenkt å gjøre.

(SL)

KOMITEENS LEDER: Statsråd Kristensen fikk et spørsmål fra Kåre Gjønnes.

STATSRÅD FINN KRISTENSEN: Utgangspunktet var som jeg nevnte, Lubbers' idé om å gjøre en vesteuropeisk innsats, først og fremst med utgangspunkt i EF-landene, overfor Øst-Europa og særlig Sovjetunionen, knyttet til energi. Flere så den utfordringen, og flere mente under marsjen at det ikke burde begrenses til EF-land, men EFTA og etter hvert OECD. Resultatet er blitt det det nå ligger an til. Jeg tror ikke jeg tar mye feil når jeg sier at mange kanskje kan se perspektiver også utover det. Men det er det som nå ligger der som et hovedsiktepunkt, og som det har vært nødvendig å lage en paraply, eller en politisk viljeserklæring rundt. Så vil det mer konkrete stå og falle med resultatet av de videre drøftingene som skal foregå for å gi dette noe mer kjøtt og blod. Det er det liksom ikke så godt å komme i gang med før en har den overbyggende avtalen.

KOMITEENS LEDER: Dermed er vi ved veis ende for så vidt angår dagsordenens punkt 1.

(SL)

Sak nr. 2

Eventuelt

KOMITEENS LEDER: Utenriksministeren har bedt om å få orientere om det som både Carl I. Hagen og Jan Petersen i sine siste innlegg håpet å få svar på.

Utenriksministeren har ordet.

UTENRIKSMINISTER THORVALD STOLTENBERG: Jeg følte det var riktig å si noe om hva vi gjør når det gjelder oppfølgingen av Maastricht og VEU-invitasjonen, altså invitasjonen til assosiert medlemskap i VEU. Det foreligger ikke noe om hva slags innhold et slikt assosiert medlemskap skal ha. Det vi har gjort, er at statssekretæren sammen med et par andre av våre folk har reist til København i dag for å drøfte først med danskene, så vil vi drøfte det i London hvor sekretariatet er, og i Bonn hvor formannskapet er, for å se hva man legger i et assosiert medlemskap. Ikke minst vil vi drøfte hvilken fremdriftsplan de har for assosiert medlemskap. Jeg må si at det jeg hittil har hørt av underhåndsantydninger, har vært meget beskjedent, at man skulle være med i noen arbeidsgrupper. Hvis det først var snakk om assosiert medlemskap, ville jeg jo håpe at det lå noe mer i det enn å delta i noen arbeidsgrupper.

JAN PETERSEN: Det siste var veldig interessant, for jeg forstår teksten fra Maastricht slik at man blir invitert til å "fully participate", som det står, i aktivitetene. Hvis det bare er noen arbeidsgrupper, har jeg vanskelig for å forstå at det kan harmonere med begrepet "fully participate". Jeg ser godt at man har behov for å avklare det. Jeg vil gjerne spørre hvilken tidshorisont man har på dette. Er det noe man kan bli ferdig med i løpet av et par-tre dager, slik at vi kan få en rask reaksjon? Jeg skjønner VU slik at de forutsetter at formalisering av en eventuell assosiering må skje innen utgangen av neste år, slik at det bare er å sette i gang i den grad man synes det er hensiktsmessig.

PAUL CHAFFEY: Bare et spørsmål. Utenriksministeren sa nå at målsettingen var å finne ut hva EF-landene mener med dette tilbudet. Mitt spørsmål

(SL) er hva Regjeringen ønsker, om man har noen ønsker i disse møtene med EF-landene. Er Norges ønske full deltakelse i Vestunionen på alle områder, eller ønsker man å delta i de politiske strukturene uten nødvendigvis å delta i Vestunionens militære strukturer?

ANNE ENGER LAHNSTEIN: Stoltenberg sa nå at man vet intet om innholdet som ligger i en assosiering, og vi vet heller ikke hva som ligger i Vestunionen framover. Så vi vil fra vår side avvente hva som måtte ligge i dette. Men i likhet med Paul Chaffey synes jeg det ville være interessant å høre hva Regjeringen tenker om de nye strukturene; Vestunionen som eventuelt baseres på flertallsavgjørelser og endog en egen EF-hær. Hvordan ser Regjeringen på Norges forhold til en slik utvikling? Det blir en ny, stor debatt. Jeg konstaterer at vi vet intet om innholdet i begrepet "assosiering", og at det derfor er vanskelig å si noe mer om det.

UTENRIKSMINISTER THORVALD STOLTENBERG: La meg begynne med å svare på Chaffeys spørsmål. Det tror jeg også dekker Anne Enger Lahnsteins spørsmål. Det som er helt klart, er at det ikke er snakk om fullt medlemskap. Det er ikke på bordet, det. Det ble også slått fast at for å være fullt medlem, må man være med både i NATO og EF. Så det står ikke på dagsordenen. Det som er interessant for oss, er hva man i Maastricht legger i invitasjonen til "fully participate". Og der er det ikke noe klart svar. Det er uenighet i VEU om hva man skal legge i det.

Så spør man hva som er viktig for den norske regjering. Jo, det er det som også fremkommer fra toppmøtet i Roma. Det som er viktig for oss, er å ikke oppleve en situasjon hvor vi mister det grunnlag for konsultasjoner rundt utenriks- og sikkerhetspolitiske avgjørelser som er av direkte betydning for vårt land, som vi har hatt i 40 år i NATO, og som har vært basis for mye av vår utenriks- og sikkerhetspolitikk både når det gjelder informasjonstilfang og muligheter for å påvirke. Når man nå får en styrking av VEUs politiske posisjon, slik det ser ut til å følge av Maastricht, så er det viktig for oss å bidra til at vi ikke mister den konsultasjonsmuligheten vi der har. Jeg håper det er det som ligger i "fully participate". For hvis de i Maastricht virkelig skal leve opp til Roma-erklæringen fra toppmøtet i NATO i desember, er det det som bør ligge i dette. For budskapet fra Roma var jo at de land som ikke er medlemmer av VEU, ikke skal falle ut av konsultasjonsprosessen i NATO. Det som er spennende, er i hvor stor grad vi greier å få dette til.

(SL) Når det gjelder tidsrammen, håper jeg vi vil ha en oversikt over hvor uklart tilbudet er i løpet av de første dagene. Men jeg tror ikke det første de kaster seg over når de kommer hjem fra Maastricht, er assosiert medlemskapsinvitasjonen. Derfor tar vi direkte kontakt om det nå.

CARL I. HAGEN: Jeg tolker utenriksministerens svar på Chaffeys spørsmål som at den norske regjeringen ønsker et mest mulig aktivt engasjement i en assosiert medlemskapsavtale med VEU, at det norske ønsket er å komme så nært opp til full deltakelse som overhodet mulig. Det har vår fulle støtte.

UTENRIKSMINISTER THORVALD STOLTENBERG: Men jeg vil helst tolke mine ord selv. Det jeg sa, var at vi er opptatt av ikke å miste det grunnlaget vi har hatt i over 40 år i NATO for konsultasjoner når det gjelder utenriks- og sikkerhetspolitikken - det gjelder både tilfang av informasjon og mulighet til å sitte ved bordet og delta i drøftelse av konklusjoner som er av sentral betydning for oss.

De mange andre sider ved VEUs arbeid er ikke på dagsordenen. Fullt medlemskap er det ikke snakk om. Jeg tror det blir enda klarere nå etter Maastricht, fordi man åpner for assosiering.

KÅRE GJØNNES: Utenriksministeren avklarte egentlig det jeg tenkte å spørre om. Men det er ikke så lenge siden dette var på dagsordenen i Stortinget. Stortinget har for ikke lenge siden drøftet dette med fullt medlemskap, og sagt nei. En kan hevde at det har skjedd ting underveis som gjør at en må vurdere det på nytt, men jeg ser ingen grunn til at den saken skal trekkes fram på kartet nå. Jeg er litt opptatt av at det som nå skjer, de signalene som eventuelt gis også fra norsk side, ikke skjer på en slik måte at det reises tvil om vår tillit til NATO som sikkerhets-politisk pilar, slik at ikke USA, som også beskuer det som skjer, ut fra det trekker tilbake sitt engasjement i Europa. For meg er det viktig at det som skjer i framtida, skjer innenfor de rammene.

(GSR)

UTENRIKSMINISTER THORVALD STOLTENBERG: Får jeg bare kort si til Gjønnes at det kan jeg forsikre. Jeg tror nesten jeg har dekning for å si at vi kanskje vil være den siste "amerikaner" når det gjelder å stå på konsultasjoner i NATO. Amerikanerne har også slappet mer av i det siste. Det gjør for så vidt assosiert medlemskap i VEU enda mer viktig for oss. Jeg kan forsikre om at vi vil stå på konsultasjoner i NATO så lenge som mulig.

KOMITEENS LEDER: Utenriksministeren har en sak til som han har bedt om å få forelegge denne komiteen.

UTENRIKSMINISTER THORVALD STOLTENBERG: Jeg tør ikke å bruke uttrykket forelegge. Jeg vil bare at dere skal vite følgende:

Situasjonen i Nordvest-Russland er meget uoversiktlig og til dels ganske alvorlig når det gjelder både infrastruktur og mat og medisiner. Ut fra det kan man, hvis intet skjer, oppleve en situasjon hvor store grupper av mennesker vil lide nød i vinter, og eventuelt også komme over grensene til nabolandene.

Vi har foretatt oss to ting i den anledning: Det ene er å ha en beredskap i samarbeid mellom Justisdepartementet, Kommunaldepartementet og Utenriks-departementet og Finnmark fylke for å ta imot folk som måtte søke over grensen. Det snakker vi ikke mye om, og det med velberådd hu, for vi ønsker å satse på å være så tidlig ute med bistand til de områder det gjelder, at vi kan hjelpe folk på stedet. Det er bakgrunnen for at en delegasjon fra Utenriks-departementet og Finnmark og Troms fylke har vært i området, og de har gitt en rapport om situasjonen, som nå følges opp av frivillige hjelpeorganisasjoner som jeg tror er der nå, og etter det vil vi sette inn midler for å bistå.

Nå må jeg si at matsituasjonen ikke synes å være så akutt som jeg fikk inntrykk av fra en del referater i avisene. Det er bl.a. brød i området, men det betyr ikke at vi ikke gjør oss klar til å sende inn mat og medisiner.

Jeg synes det er riktig at dere er kjent med dette.

(GSR)

INGVALD GODAL: Det er eit paradoks at samstundes som me førebur oss på å sende mat m.m. til Kola, så sender dei eit hangarskip dit som kan ta heile det norske flyvåpenet om bord. Blir dette i samtalar med Sovjet kopla litt, slik at dei kanskje kan kanalisere sine eigne midlar i ei anna retning enn dei gjer i dag?

UTENRIKSMINISTER THORVALD STOLTENBERG: I den grad vi når fram til folk som arbeider med disse spørsmålene - i øyeblikket er det dessverre relativt uklart hvem som har ansvar for hva - og uten å spørre russere eller tidligere representanter for Sovjet, så er det klart at dette er resultater av tidligere planlegging. Det er denne som slår ut nå.

KOMITEENS LEDER: Er det flere spørsmål under Eventuelt? -

Jeg vil annonsere at det muligens kan være aktuelt med et møte i denne komiteen kommende mandag.

Jakobsen har bedt om ordet.

JOHAN J. JAKOBSEN: Det kan kanskje ha sammenheng med det komiteens leder nettopp sa.

Norge befinner seg nå i sluttfasen av de viktige GATT-forhandlingene, og vi er i en vanskelig forhandlingsposisjon, og når denne saken ikke er satt på dagsordenen i dag - og med handelsministeren til stede i den utvidede - så går jeg ut fra at det betyr at disse forhandlingene pr. i dag ikke er inne i en slik fase at handelsministeren fant det naturlig å involvere den utvidede utenrikskomiteen.

Men lå det i det lederen sa, en antydning om at det er dette som er temaet på mandag?

KOMITEENS LEDER: Handelsminister Godal kan jo allerede nå svare på spørsmål som er stilt.

STATSRÅD BJØRN TORE GODAL: Når det gjelder det første spørsmålet, kan jeg bekrefte at GATT ikke er inne i et leie som gjør det aktuelt å gi noen orientering.

(GSR)

Det andre spørsmålet kan andre kommentere. Det har i grunnen ikke noe direkte med meg å gjøre.

La meg si at jeg under besøket på EFTAs ministerrådsmøte også hadde en uformell samtale med Dunkel mer for å hilse på og bli kjent med karen og høre hvordan han vurderte situasjon. Jeg kan vel si i denne lukkede forsamling at han var betinget optimist, men var ikke i stand til å fortelle meg med krav på pålitelighet hvorvidt man ville lykkes eller ikke. Han sa også at han håpet på mulighetene for å ha en eller annen form for pakkeløsning, hvor 70-80 pst. av elementene i beste fall var på plass, før jul, ikke som et avtaleutkast fra svært mange, men som en pakke fra hans side som forslag, eller fra andre, som han så sannsynligvis ville fortsette å forhandle om utover i januar og februar. Han sa også at det var lite sannsynlig at noe land, enten det var Norge eller andre, ville komme i en såkalt "take it or leave it"-situasjon før jul.

Om dette skulle være en riktig analyse, betyr det at Stortingets organer eventuelt vil komme inn i bildet over nyttår. Så pr. dato er det i grunnen ikke noe å forholde seg til for verken meg eller dette forum.

PAUL CHAFFEY: Ut fra det handelsministeren nå sa, må jeg konstatere at den anmodning vi har sendt om at Stortinget må få en redegjørelse om GATT-forhandlingene ikke vil bli tatt til følge, og da må vi eventuelt gjøre det på andre måter for å få til en debatt om dette i åpent storting.

Men spørsmålet mitt gjelder EØS. Det ble ikke sagt noe om paraferingen av EØS-avtalen. Betyr det at det ikke er blitt fastsatt noen ny dato for parafering av EØS-avtalen, og at det er sannsynlig at det ikke vil skje før nyttår?

STATSRÅD BJØRN TORE GODAL: Til det siste vil jeg si at det er det for tidlig å si noe bestemt om. Vi er i samme situasjon nå som vi har vært i i atskillige dager, nemlig at EF-kommisjonen ikke vil parafere før det foreligger en uttalelse fra domstolen som de eventuelt så skal forholde seg til.

Under EFTAs ministerrådsmøte ble det selvfølgelig atskillig snakk om dette både i går og i forgårs, og det er ingen sikre forlydender om hva som vil være innholdet i domstolens uttalelse. Det gjør at vi ikke kan be noen kommisjon om en vurdering av situasjonen. Vi må bare konstatere at de ikke vil parafere før domstolens uttalelse foreligger og Kommisjonen eventuelt har forholdt seg til den. Men jeg

(GSR) kan vel også si i denne lukkede forsamling at Kommisjonen er pinlig berørt over denne situasjonen, fordi de problemstillinger som har vært reist fra domstolens side gjennom det brev som er blitt kjent, er nøyaktig de samme problemstillinger som har ligget i løypa i månedsvis, og som Kommisjonen og Ministerrådet har vært klar over forut for forhandlingsgjennombruddet og avtalen i oktober.

Når det gjelder paraferingstidspunktet, har jeg sagt offentlig - og det kan jeg iallfall gjenta her - at vi tar sikte på en parafering ved juletider - og jula varer ikke helt til påske. Jeg har også sagt - og det tror jeg det er forståelse for i EFTA-kretsen - at i den grad dette ikke slår til, av grunner som ikke ligger hos oss, men i Kommisjonen og på EF-siden, så må vi ta et initiativ til en offentliggjøring av avtalen/alle de deler av avtalen som kan offentliggjøres. Her står vi ikke helt alene i vurderingen av dette fordi EF og EFTA er enige om at avtalen skal offentliggjøres etter paraferingen. Men skulle det være et eller annet smutt et eller annet sted, hvor vi blir overbevist om at dette kommer noen til å fortsette å krangle om - ja, ja så har vi ikke noe maktmiddel, men jeg tror det nå er alminnelig erkjent i EFTA-kretsen, ikke minst i Sverige, men også i Finland, at det i det lange løp er uholdbart ikke å ha en offentlig tekst så langt etter et forhandlingsgjennombrudd og etter en avtale.

KOMITEENS LEDER: Er det da flere spørsmål? - Det er det ikke.

Møtet hevet kl. 16.20.